

Helsingin kaupungin lausunto sosiaali- ja terveysministeriölle rikosasioiden ja eräiden riita-asioiden sovittelusta annetun lain muuttamisesta

4.10.2024 Lakivaliokunta

Johanna Seppälä, Helsingin kaupunki,
kaupunginkanslia, osallisuusjohtaja

Helsingin kaupungin lausunto

- Pormestari on antanut rikosasioiden ja eräiden riita-asioiden sovittelusta annetun lain muuttamista koskevan lausunnon 26.6.2024: [Pormestarin lausunto](#)
- Helsingin kaupungin yleinen kanta lähisuhdeväkivallan sovittelusta luopumiseen on jokseenkin kielteinen

Huomiot sovittelulakiin ehdotetusta 3 a §:stä

Helsinki

Ehdotetun 3 a §:n lähisuhteesta

- Rikoslain 21 luvun 16 §:n 1 momentin 2 kohta:
”tekijän aviopuolisoon tai entiseen aviopuolisoon, sisarukseen tai sukulaiseen suoraan ylenevässä tai alenevassa polvessa taikka henkilöön, joka asuu tai on asunut tekijän kanssa yhteistaloudessa tai on tai on ollut muuten näihin rinnastettavan henkilökohtaisen suhteen takia hänelle läheinen”
- Kielto koskisi esimerkiksi sisarussuhteissa ja nuorten seurustelusuhteissa tapahtuvan sekä alaikäisen vanhempaansa/ uusioperheen jäseneen kohdistaman väkivallan sovittelun sovittelutoimistoissa.
- Sovitella voisi jatkossa mahdollisesti mm. serkusten välisiä väkivaltarikoksia. Määritelmä tarvitsee tarkennusta.

Helsinki

Ehdotetun 3 a §:n rikoksista

- Lakiesityksessä ehdotetaan kiellettäväksi lähisuhteessa:
 - *tapahtuneiden väkivaltarikosten sovittelu*
 - *rikoslain 20 luvun seksuaalirikosten sovittelu*
 - *rikoslain 21 luvun henkeen ja terveyteen kohdistuvien rikosten sovittelu*
 - *25 luvun vapaudenriiston, törkeän vapaudenriiston, ihmiskaupan, törkeän ihmiskaupan, laittoman uhkauksen, vainoamisen ja pakottamisen sovittelu sekä*
 - *rikoslain 31 luvun ryöstön ja törkeän ryöstön sovittelu.*
 - *Poikkeuksena kuitenkin todetaan, että rikoksen saa ottaa soviteltavaksi, jos syyttäjä ei saa nostaa rikoksesta syytettä, ellei asianomistaja ilmoita rikosta syytteeseen pantavaksi.*
- Ehdotettu lakimuutos rajaisi sovittelua rikosnimikkeittäin, mikä estäisi kokonaisvaltaisen sovittelun edellytysten ja soveltuvuuden arvioinnin tapauskohtaisesti, kts. tarkemmin [Hyvän käytännön malli](#)

Helsinki

Helsingin kaupungin keskeisimmät kriittiset huomiot

Helsinki

Kriittiset huomiot

- Lainmuutos heikentää lähisuhteessa tapahtuvien rikosten uhrien yhdenvertaista mahdollisuutta käsitellä rikoksesta aiheutuneita henkisiä ja fyysisiä haittoja lakisääteisessä sovittelupalvelussa.
- Sovitteluun ohjautuu sellaisiakin asioita, joista syyttäjä tekisi todennäköisesti syyttämättäjättämispäätöksen. Sovittelu on tällöin yksi matalan kynnyksen keino saada oikeutta rikos- ja riita-asioissa.
- Lainmuutos rajaisi kuntalaisten oikeuksia osallistua restoratiivisiin palveluihin, kuten sovitteluun

Helsinki

Kriittiset huomiot

- Lainmuutos heikentää lapsen oikeuksia tapauksissa, joissa lapsi itse on rikoksesta epäiltynä tai asianomistajana tai hänen vanhempansa ovat asianosaisina rikosasiassa (seurustelu-, sisarus- ja perhesuhteet)
- Esityksellä luovuttaisiin mm. mahdollisuudesta lähisuhdeväkivallan sovittelun keinoin ryhtyä (LOS 40 artiklan 3 kohta) mukaisesti muihin kuin oikeudellisiin toimenpiteisiin sellaisissa tilanteissa, joissa rikoksesta epäilty tai syytetty on lapsi.
- Lähisuhdeväkivallan sovittelun kieltämisellä voi olla negatiivisia vaikutuksia lasten hyvinvointiin mm. tapauksissa, joissa hänen vanhempansa eivät saa mahdollisuutta löytää sovittelun kautta keinoja tilanteen purkamiseen.

Helsinki

Kriittiset huomiot

- Poliisin tekemä palveluohjaus tapahtuu usein akuutissa kriisivaiheessa. Sovitteluprosessin eri vaiheissa tehtävä palveluohjaus tukee ja täydentää jo aiemmin mahdollisesti tekemää palveluohjausta sekä madaltaa kynnystä hakeutua avun piiriin häpeän tunteiden estämättä
- Lainmuutos johtaisi siihen, että menetetään sovittelutoimistojen rikosten asianomistajille ja rikoksesta epäillyille tekemä palveluohjaus rikosprosessien aikana
- Sovittelupalvelu mahdollistaa luontevan puheeksi oton väkivalta- ja elämänhallinta-asioissa

Helsinki

Kriittiset havainnot

- Lainmuutos koskee vain sovittelutoimistoja ohjaavaa sovittelulakia.
- Ei ole arvioitu, millaisia vaikutuksia muutoksella on lähisuhdeväkivallan osapuoliin, mikäli jatkossa sovittelua toteuttaisi yksityiset yritykset, järjestöt ja muut toimijat ilman lähisuhdeväkivallan sovittelun erikoistumiskoulutusta tai lakisääteisesti määritettyä henkilöstön pätevyyttä.
- Toistaiseksi lähisuhdeväkivallan sovittelua ohjataan valtakunnallisesti. Lainmuutos heikentäisi valtakunnallista ohjausta, kehittämistä ja valvontaa, mikä vaarantaa osapuolten yhdenvertaisuutta ja oikeusturvaa.

Helsinki

Lakiesityksen kannatettavat osiot

Helsinki

Lakiesityksen kannatettavat osiot

- Lakiehdotuksen perusteluissa on tuotu esiin monipuolisesti lähisuhdeväkivallan sovittelun rajoittamiseen liittyviä myönteisiä ja kielteisiä seurauksia.
- Esityksessä on arvioitu vaikutukset sukupuolten väliseen tasa-arvoon.
- Helsingin kaupunki on samaa mieltä siitä, että toistuvaa tai vakavaa lähisuhdeväkivaltaa ei tule sovittaa.
- Helsingin kaupunginvaltuusto on käsitellyt lähisuhdeväkivallan sovittelua Helsingissä 3.11.2021: [Kaupunginvaltuuston päätös lähisuhdeväkivallan sovittelusta](#)

Helsinki

Muuta huomioitavaa

Helsinki

Muuta huomioitavaa

- Lakiesitys on ristiriitainen esittäessään lähisuhdeväkivallan sovittelusta pääsääntöistä luopumista lähisuhdeväkivallan sovittelun myönteisistä vaikutuksista huolimatta
- Sovinnolla lähisuhdeväkivaltatapauksissa voi olla vaikutusta rikosprosessin lopputulokseen, joka ei suoranaisesti liity sovittelulakiin vaan muuhun lainsäädäntöön.
- Ehdotettu lakimuutos ei muuta tätä, vaan osapuolet voivat sopia jatkossa jossain muualla kuin sovittelutoimistossa.
- Sovittelutoimistossa tehtyjä sovittelusopimuksia voidaan seurata ja tiedottaa lopputuloksesta poliisia ja syyttäjää. Jatkossa tätä mahdollisuutta ei enää olisi.

Helsinki

Muuta huomioitavaa

- Lähisuhdeväkivallan sovittelun kieltäminen voi kasvattaa muiden, vastaavantyyppisten palvelujen kysyntää.
- Sosiaalihuollossa ei ole sovittelua vastaavaa palvelua, joka olisi tarkoitettu lähisuhdeväkivallan molemmille osapuolille.
- Käytännössä julkinen sektori (mm. perheasioiden sovittelu) ei ole pystynyt vastaamaan lähisuhdeväkivallan osapuolten palvelutarpeisiin. Järjestöillä on Helsingissä tärkeä rooli lähisuhdeväkivallan ennaltaehkäisyssä ja hoidossa.
- Nykytilanteessa paikallistasolla sovittelulla on ollut hyvä palvelunohjaus järjestöihin. On todennäköistä, että järjestöjen tarjoama tuki väkivaltaa kohdanneille tulee vähenemään valtion avustusleikkausten seurauksena.

Helsinki

Muuta huomioitavaa

- Helsingin sovittelun yhteistyöryhmässä sekä poliisi että syyttäjä ovat tuoneet esille, että paikallistason tilanteena voidaan ennustaa, että yhä harvemmassa jutussa asia etenee oikeusprosessissa ja osapuolet jäävät vaille mitään yhteiskunnan interventiota.
- Näissä tapauksissa sovittelu voi olla ainoa mahdollisuus lähisuhdeväkivallan käsittelylle ja uhrin saamalle hyvitykselle.
- Lakimuutoksessa ei ole riittävästi huomioitu vaikutuksia muihin kuin naisten ja miesten väliseen tasa-arvoon liittyen, edelleen arvioitavaksi täytyy ottaa mm. sukupuolten moninaisuuteen ja mahdolliseen vähemmistöasemaan liittyvät näkökulmat.

Helsinki

Kiitos!

Helsinki

Taustamateriaalia Helsingin kaupungin sovittelutoiminnasta

Helsinki

Sovittelun johto, ohjaus ja valvonta

- Sosiaali- ja terveysministeriö (STM) johtaa, ohjaa ja valvoo sovittelutoimintaa.
- Rikosasioiden sovittelun neuvottelukunta ohjaa, seuraa, linjaa ja edistää sovittelun valtakunnallista ja kansainvälistä toimintaa ja kehittämistä.
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) vastaa sovittelupalveluiden valtakunnallisesta järjestämisestä, koordinoinnista ja kehittämisestä.
- Helsingin kaupunki tuottaa sovittelupalvelua Helsingissä. Sovittelutoiminta sijoittuu kaupunginkansliaan, viestintäosaston osallisuusyksikköön.

Helsinki

Sovittelupalvelun periaatteet

- *Vapaaehtoista, puolueetonta, luottamuksellista ja maksutonta*
- Sovittelussa käsitellään uhrille aiheutuneita henkisiä ja aineellisia haittoja ja sovitaan niiden hyvittämisestä
- Epäillyn vastuunotto teostaan ja aiheutuneiden vahinkojen korjaaminen
- Osapuolten on ymmärrettävä sovittelun merkitys, sovittelun on oltava uhrin edun mukaista ja epäillyn on tunnustettava tapahtumat pääpiirteittäin

Helsinki

Sovittelutoimiston sijainti ja henkilökunta

- Aleksanterinkatu 24, 3 krs, Burtz –Hellenius

Moniammatillinen ja -kulttuurinen tiimi

- Sovittelutoiminnan päällikkö
- 7 sovittelunohjaajaa, joista yksi virka ja kehittämistehtäviä
- Toimistosihteeri
- Asiakasneuvoja aulapalveluista
- Hallinnollisesti sijaitsemme Helsingin kaupungin kanslian viestintäosaston osallisuusyksikön alaisuudessa

Helsinki

Budjetti vuonna 2024

- Helsingin sovittelutoiminta sai toimintaan vuonna 2024 varattua valtionkorvausta 738 742,17 euroa. (v.2023 744 384,61 euroa)
- Helsingin kaupungin käyttösuunnitelmassa sovittelutoiminnan määrärahat sisältyvät kaupunginkanslian viestintäosaston osallisuusyksikön budjettiin ja sille esitettiin THL:lle tehdyssä valtionkorvaushakemuksessa 787 000 euron kokonaisvarauma. (vuoden 2023 kokonaisvarauma 831 000 euroa)
- Helsingin kaupunki on tietoinen, että omarahoituksen arvioitu osuus ei välttämättä palaudu

Helsinki

Kuka voi tehdä sovittelualoitteen?

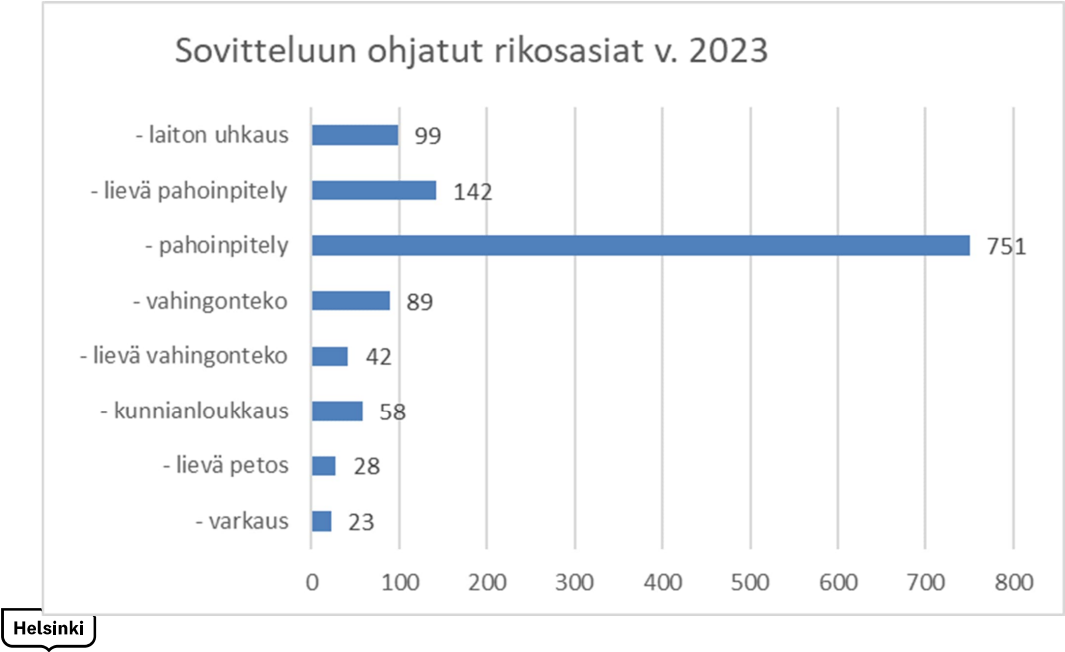
- Sovittelualoitteen voi tehdä rikoksen tai riidan osapuoli, huoltaja tai edunvalvoja, poliisi, syyttäjä sekä opetus-, sosiaali- tai muu viranomainen.
- Lähisuhdeväkivaltarikoksissa vain poliisi tai syyttäjä saa tehdä sovittelualoitteen (Sovittelulain 13§).
- Riita-aloite kuntalaisten yksityisriidoissa/asianomistajarikoksissa.

Tilastotietoa v. 2023 toteuma

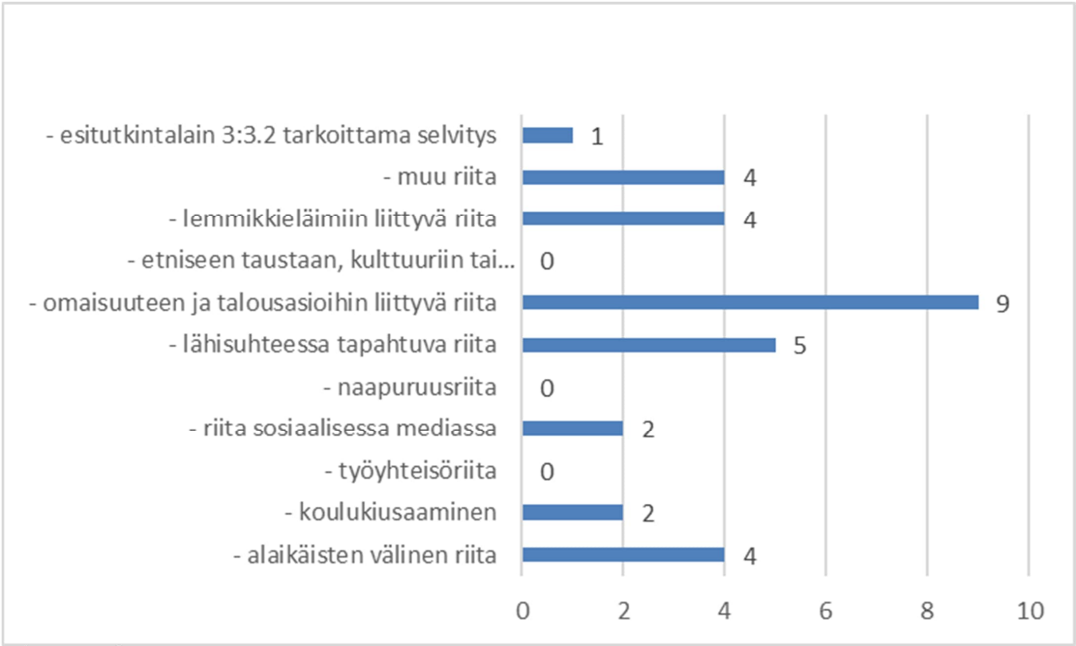
• Aloitteet yht.	1011
• Osapuolia	2414
• joista alaikäisten osuus	760
• Lähisuhdeasioita* sisältävien aloitteiden asiakasmäärä	534
• Lähisuhdeväkivalta-asioita rikosasioista)	331 (20 % kaikista)
• Sovitteluun ohjatut rikosasiat yhteensä	1465
• Keskeytyspäätökset	203
• Kielteiset päätökset	601
• Myönteiset päätökset	1000
• Sovittelusta tehdyt päätökset yhteensä	1804

*Myös muut lähisuhteessa tapahtuneet riidat ja rikokset kuin väkivalta!

Sovitteluun ohjattuja rikosasioita

Sovitteluun ohjatut riita-asiat 2023

Helsingin sovittelutoiminta

Arkisin 10-16

sovittelu@hel.fi

020 696 014

Aleksanterinkatu 24, 3. krs.

[https://sovittelutoiminta.hel.
fi/fi/](https://sovittelutoiminta.hel.fi/fi/)

Helsinki

KIITOS!

